

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11CoP/598/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1614211824
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Štrignerová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1614211824.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave, vo veci starostlivosti súdu o maloletú D. G., D.. XX.XX.XXXX, št. prísl. SR, t. č. bytom u matky, dieťa rodičov: otec - O. G., D.. XX.XX.XXXX, N. R., D. X.. Č.. XXX, zastúpeného advokátkou JUDr. Ľubicou Sopkovou, AK so sídlom Malacky, Pribinova ul. č. 3, a matka - G. S., D.. XX.XX.XXXX, N. R.S., D. X.. Č.. XXXX, zastúpená: JUDr. Vladimíra Hrebíková, advokátka, Dukelských hrdinov 2946/6, Malacky, na návrh otca na vydanie predbežného opatrenia na úpravu stretávania sa s maloletou, na odvolanie matky proti uzneseniu Okresného súdu Malacky zo dňa 11.11.2014, č.k. 8P/465/2014-15, jednohlasne (pomerom hlasov 3:0) takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvého stupňa sa v napadnutej časti m e n í tak, že otec je oprávnený predbežne do rozhodnutia o veci samej stretávať sa s O. D. G. P. H. F. Č. P. S. P. X., D.. XX.XX.XXXX v každý nepárny kalendárny týždeň v roku v sobotu od 13,00 hod. do 18,30 hod. a v každý páry kalendárny týždeň v roku v stredu od 17,00 hod. do 18,30 hod. a v piatok od 16,00 hod. do 18,30 hod. bez prítomnosti matky s tým, že otec si dieťa prevezme od matky v určený čas v mieste bydliska dieťaťa a v určený čas dieťa v mieste bydliska dieťaťa i matke odovzdá. Matka je povinná v určený čas na stretnutie dieťa pripraviť.

Vo zvyšnej napadnutej časti sa návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia z a m i e t a.

odôvodnenie:

V napadnutom uznesení súd prvého stupňa do rozhodnutia o návrhu otca na zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletej predbežne upravil stretávanie sa otca s maloletou D. G. P. H. F. Č. P. S. P. X., D.. XX.XX.XXXX na každý nepárny kalendárny týždeň v roku v stredu od 17,30 hod. do 19,00 hod. a od piatka od 14,00 hod., do nedele do 19,00 hod. a na každý páry kalendárny týždeň v roku v utorok od 17,30 hod. do 19,00 hod. a vo štvrtok od 17,30 hod. do 19,00 hod. bez prítomnosti matky s tým, že otec si dieťa prevezme od matky v určený čas v mieste bydliska dieťaťa a v určený čas dieťa v mieste bydliska dieťaťa i matke odovzdá. Matke uložil povinnosť v určený čas na stretnutie dieťa pripraviť a vo zvyšku návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Rozhodnutie právne odôvodnil § 102 ods.1, § 76 ods.1 písm. a/ O.s.p. a tým, že doposiaľ nebolo súdnym rozhodnutím upravené stretávanie sa otca s maloletou. Z podania otca mal za zrejmé, že v súčasnosti je jeho komunikácia s matkou o tejto otázke narušená a nevedia sa na rozsahu styku otca s maloletou dohodnúť. Na základe uvedeného potom dospel k záveru o dôvodnosti návrhu na dočasnú úpravu styku otca s maloletou. V časti úpravy stretávania sa otca s maloletou počas sviatkov jeho návrh zamietol, keďže tento je nad rámec predbežnej úpravy - zabezpečenia základného práva dieťaťa a otca na stretnutie - otázka komplexnej úpravy stretávania sa otca s maloletou resp. otázka ďalšej výchovy a starostlivosti rodičov o maloletú bude predmetom konania vo veci samej a predmetom dokazovania vo veci.

Proti výroku uznesenia súdu prvého stupňa v ktorom bola určená predbežná úprava styku otca s maloletou podala v zákonnej lehote odvolanie matka maloletého dieťaťa navrhujúc, aby odvolací súd

rozhodnutie súdu v tejto časti zmenil a návrh otca v celosti ako nedôvodný zamietol. Matka uviedla, že tvrdenia otca o nemožnosti dohodnúť sa na styku s dcérou sú nepravdivé a vykonštruované za účelom vydania predbežného opatrenia. Otcovi nikdy úmyselne a neodôvodnene nebránila v styku s dcérou a snažila sa s ním dohodnúť o spôsobe stretávania sa, ktorý by vyhovoval obom rodičom a bol najmä v záujme ich maloletej dcéry. Otec sa odmieta na stretnutí s maloletou dohodnúť vopred, svojich rodičovských práv a styku s dcérou sa domáha v danom okamihu bez toho, že by dal o nich vopred vedieť. Správanie sa otca k nej majú prvky nátlaku, ako napríklad neustále sa opakujúce telefonáty v päťminútových intervaloch a tiež v nočných hodinách. Maloletá chodievala spať 19,30 hod. a stretávanie sa s otcom v pre ňu neskorej večernej hodine by vážne narušilo jej režim. Pred podaním návrhu otca okrem výnimočných prípadov (ako je choroba, liečenie, dovolenka) bol otec s dieťaťom po vzájomnej dohode v kontakte zhruba 2 krát do týždňa čo znamená, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky na vydanie predbežného opatrenia o dočasnej úprave stretávania sa otca s maloletou. Súd prvého stupňa najviac nezohľadnil ani to, že maloletá s otcom nikdy netrávila nepretržite celý deň a noc a úprava styku s otcom takýmto širokým spôsobom nie je pre dieťa vhodná. Maloletá má neidentifikovateľný nález na pľúcach, niektoré časti pľúc má neokysličené, má poruchy imunity a bronchiálnu astmu, čo si vyžaduje zvýšenú starostlivosť a pravidelné podávanie liekov. Zdravotný stav dieťaťa je potrebné neustále sledovať, okamžite rozpoznať príznaky jeho zhoršenia a vzniknutú situáciu v čo najkratšej dobe liečiť, čo otec nedokáže. Otec dieťaťa sa zdržuje a býva v domácnosti svojich rodičov na adrese D. Č.. XXX R. v rodičovskom dome, v dome má len jednu samostatnú izbu a v dome okrem neho bývajú ďalšie štyri osoby čo znamená, že pre maloletú nemá zabezpečené vhodné podmienky na bývanie. V domácnosti otca je bežným štandardom to, že sa v ňom fajčí, čo pre maloletú z hľadiska jej zdravotného stavu nie je vhodné. Správanie sa otca voči nej a aj voči dcére sa zmenilo primárne potom, ako si našla nového partnera, verbálne a aj fyzické útoky otca na ňu sa udiali pred očami dcéry, ktorá sa následkom jedného z týchto útokov začala pomočovať. Otec ju neustále sleduje, vstupuje na jej pozemok v nočných hodinách, opakovane sa jej vyhrážal likvidáciou a poškodzovaním majetku, v dôsledku čoho má pochybnosti o jeho duševnom zdraví. Z uvedeného dôvodu bola nútená opakovane podať na otca trestného oznámenia (19. 11., 11. 11., 29. 9. a 15. 7. 2014).

Otec v písomnom vyjadrení sa k odvolaniu matky navrhol rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 219 O.s.p. ako vecne a právne správne potvrdiť. Poukázal na to, že i keď s matkou nevedli spoločnú domácnosť, až do mája roku 2014 sa s dcérou takmer denne stretával, chodieval za ňou domov, spoločne trávili voľný čas, dovolenky, rodinné návštevy, spoločne sa zúčastňovali rodinných osláv, pomáhali rodičom matky pri bežných prácach okolo domu. Častokrát ostával s dcérou v dome rodičov matky počas víkendov kedy matka a jej rodičia pracovali, prípadne ak mala matka maloletej svoj program. Dcéra bola na neho zvyknutá, bola s ním denne v kontakte a trávila s ním množstvo času. Situácia sa začala výrazne komplikovať v máji 2014, kedy po vzájomných konfliktach medzi účastníkmi začala byť situácia pre neho neúnosná a kedy mu matka umožňovala styk s dcérou iba na 3 hodiny týždenne, väčšinou iba v nedeľu. V auguste 2014 sa rozhodol riešiť situáciu súdnou cestou - návrhom na úpravu práva a povinnosti k maloletej spojenej s návrhom na nariadenie predbežného opatrenia. Matka mu opätovne a dlhodobo bráni v styku s maloletou, znepríjemňuje mu život a účelovo podáva na neho trestné oznámenia v snahe presvedčiť súd o nevhodnosti akejkoľvek úpravy styku s dcérou (trestné oznámenia podáva až od leta/ jesene 2014). Netrpí žiadnymi psychickými problémami, pokiaľ matka nepovažuje za psychickú poruchu jeho snahu udržiavať kontakt s vlastnou dcérou. Matku nikdy fyzicky nenapadol, naopak práve matka je tou, ktorá ho viackrát napadla a slzným sprejom mu nastriekala priamo do tváre, pričom bol nútený vyhľadať lekársku pomoc (naposledy ho matka dňa 6. 12. 2014 udrela kameňom ho do oblasti hlavy). To, že sa zdržiava na ulici pred je domom vyplýva z toho, že býva na rovnakej ulici ako matka, zákonite pokiaľ prechádza ulicou z domu alebo domov, musí prejsť i popred dom matky. Rozsah styku stanovený napadnutým uznesením považuje za skutočne nevyhnutné minimum potrebné na zachovanie citového vzťahu medzi ním a maloletou dcérou. Otec uviedol, že si je vedomý zdravotných problémov dcéry, avšak jeho doterajšie informácie o zdravotnom stave dcéry sú obmedzené na informácie od matky, ktoré mu bola ochotná poskytnúť. Po preštudovaní doložených lekárskeho správ je presvedčený, že ak by u dcéry prišlo k odstráneniu nosnej mandle, jej chorobnosť by sa podľa vyjadrenia pediatrického imunológa a alergiológa mohla výrazne znížiť, čím by sa mohla výrazne zvýšiť i kvalita dcérinho života. Otec napokon poukázal na to, že pri úprave styku je zásadne potrebné vychádzať z toho, že rodič má právo na to, aby s dieťaťom strávil polovicu jeho voľného času, a to nielen počas pracovných dní kalendárneho roka, ale aj počas víkendov, sviatkov a prázdnin.

Odvolačný súd preskúmal uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p., vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie matky je čiastočne dôvodné.

Podľa § 102 ods.1 zák.č. 99/1993 Zb. v znení neskorších predpisov, (ďalej „ O. s. p.“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Podľa § 75 ods. 1 O. s. p., predbežné opatrenie nariadi súd na návrh. Návrh nie je potrebný, ak ide o predbežné opatrenie na konanie, ktoré môže súd začať i bez návrhu.

Podľa § 76 ods. 1 O.s.p. predbežným opatrením môže súd uložiť účastníkovi najmä aby a) platil výživné v nevyhnutnej miere, b) odovzdal dieťa do starostlivosti druhého z rodičov alebo do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

Účelom inštitútu predbežného opatrenia je rýchla a dočasná úprava právnych pomerov účastníkov, ktorá však zásadne nemôže prejednávať práva a záujmy účastníkov. V konaní starostlivosti súdu o maloleté deti môže byť tiež nariadené predbežné opatrenie, avšak súd musí starostlivo uvážiť, či sú pre také opatrenie splnené všetky zákonné podmienky. Účelom inštitútu predbežného opatrenia je rýchla a dočasná úprava právnych pomerov účastníkov, ktorá však zásadne nemôže prejednávať práva a záujmy účastníkov. V konaní starostlivosti súdu o maloleté deti môže byť tiež nariadené predbežné opatrenie, avšak súd musí starostlivo uvážiť, či sú pre také opatrenie splnené všetky zákonné podmienky. Z charakteru predbežného opatrenia vyplýva, že pred jeho nariadením súd nemusí zistiť všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie končenej rozhodnutia a pri zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený na dokazovanie. Je však nutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, ako i osvedčenie nebezpečenstva hroziacej ujmy.

Rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. Jedným z prostriedkov zabezpečenia čiastočnej spoluúčasti rodiča, ktorý nežije s dieťaťom v spoločnej domácnosti, na výchove maloletého dieťaťa a udržiavanie citového puta je osobný styk rodiča a maloletého dieťaťa.

Úlohou rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do výchovy je, aby pozitívny spôsobom uplatňoval pri styku s maloletým dieťaťom svoju rolu vo výchove dieťaťa. Úlohou rodiča, ktorý vychováva maloleté dieťa je, aby so zreteľom na záujmy dieťaťa vytváral priaznivé podmienky ku styku tohto rodiča s maloletým dieťaťom, a to hlavne vedením dieťaťa ku správne vzťahu k tomuto rodičovi.

Predbežné opatrenie v konaniach starostlivosti súdu o maloletých súd nariadi výlučne vtedy, ak má preukázané, že riešenie situácie maloletého dieťaťa neznesie odklad, t. j. keď je priamo ohrozená jeho výživa alebo keď musí byť okamžite vyňaté z doterajšieho výchovného prostredia, prípadne, ak ide o iné dôležité záujmy.

Predbežné opatrenie, rovnako ako každé rozhodnutie súdu, musí vychádzať z pomerov a okolností, ktoré existujú v čase rozhodovania (§ 154 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.).

V prejednávanom prípade z obsahu spisu vyplýva, že práva a povinnosti rodičov k maloletej boli upravené rozsudkom Okresného súdu Malacky zo dňa 17.5.2012, č.k. 8P/208/2011-40, ktorým bola maloletá zverená do osobnej starostlivosti matky a otcovi bola uložená povinnosť platiť na výživu maloletej od 1.5.2012 sumu 150 euro mesačne; v označenom rozsudku nebol upravený rozsah styku otca s maloleťou vzhľadom k tomu, že takúto úpravu rodičia nepožadovali.

Vychádzajúc z obsahu spisu vyplývajúceho skutkového stavu sa odvolací súd v danom štádiu konania zhodol s názorom súdu prvého stupňa o tom, že na nariadenie predbežného opatrenia dočasnou úpravou styku otca s maloleťou sú splnené zákonné predpoklady, a to existencia nutnosti okamžitej dočasnej úpravy právnych pomerov medzi účastníkmi. Z tvrdení oboch rodičov maloletého dieťaťa, matkou doložených trestných oznámení podávaných od leta roku 2014 až do konca roku 2014 na otca (trestné oznámenia z 19. 11., 11. 11, 29. 9. a 15. 7. 2014 a 8.12.2014), ako i ostatného obsahu spisu

jednoznačne vyplýva narušenie vzájomných vzťahov medzi rodičmi maloletého dieťaťa (a zrejme aj členov ich najbližších rodín), ktorá sa preniesla i na otázku rozsahu a spôsobu styku otca s maloletou. Odvolací súd (rovnako ako súd prvého stupňa) nemohol v tomto štádiu konania posudzovať dôvody a príčiny vzájomného správania sa rodičov maloletej (ktorí ich prezentujú rozdielne) a pre jeho rozhodnutie je podstatným iba to, aby nariadená dočasná úprava práv a povinností rodičov k maloletej bola nevyhnutná a aby bola v záujme maloletého dieťaťa.

V čase rozhodovania o odvolaní matky bol však odvolací súd pri úvahe o rozsahu predbežne upraveného styku maloletej s otcom povinný zohľadniť skutkový stav veci existujúci v čase jeho rozhodovania. Z obsahu spisu vyplýva, že maloletá sa s otcom minimálne od mája 2014 pravidelne nestýkala, v minulosti bola v styku s otcom nepretržite len v rozsahu niekoľkých hodín, nikdy u neho neprespávala. Z doložených lekárskeho správ a Posudku o dlhodobom nepriaznivom stave maloletej zo dňa 19.5.2014 vyplývajú vážne zdravotné komplikácie maloletej (porucha imunity, bronchiálna astma) kladúce zvýšené nároky na jej opateru a starostlivosť. Z obsahu spisu nie je možné v danom štádiu konania ani ustáliť vhodnosť podmienok na strane otca potrebných na starostlivosť o maloletú (z obsahu správy kolízneho opatrovníka zo dňa 9.12.2014 vyplýva, že otec má v rodičovskom dome k dispozícii jednu udržiavanú izbu a i to, že v priestoroch kuchyne v čase šetrenia fajčil starý otec maloletej i napriek tomu, že v kuchyni sa zdržiavalo iné maloleté dieťa). Zohľadňujúc právne hľadisko rodičovských práv, odvolací súd tieto objektívne existujúce okolnosti prehodnotil vo vzťahu čo do určeného rozsahu styku otca s maloletou.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového stavu, pri absolútnom uprednostnení práva maloletej na riadny a nerušený vývoj (i pred právami oboch rodičov) odvolací súd do právoplatnosti rozhodnutia o zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletej podľa § 220 O.s.p. upravil rozsah styku otca s maloletou tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia. Spôsob a rozsah úpravy styku otca s maloletou zohľadňuje skutkový stav existujúci v čase rozhodovania odvolacieho súdu, výhrady matky vo vzťahu k dennému režimu maloletej, je v záujme maloletej, ktorá by si mala postupne navykať na dlhšiu prítomnosť otca (vrátane možného následného prespávania) a otcovi do právoplatnosti rozhodnutia súdu o veci samej poskytuje rozšírený priestor na budovanie a upevňovanie si vzťahu s dcérou a vykonávanie aktivít s maloletou.

Matke je treba dať do pozornosti povinnosť rešpektovania súdneho rozhodnutia, ktoré je možno v prípade jeho nerešpektovania vynútiť. Odvolací súd si je vedomý zo spisu vyplývajúcich konfliktných vzťahov medzi rodičmi maloletej, avšak predpokladá, že v záujme maloletej dcéry ich tieto dokážu preklenúť, dokážu sa odosobniť od vzájomných rozporov a svoje chovanie podriadiť jedine záujmom maloletej dcéry, pre ktorú by mal byť otec (ako mužský model správania sa) prirodzenou súčasťou jej života. Obom rodičom dáva do pozornosti, že v prípade rešpektovania nariadeného predbežného opatrenia a riadnej prípravy maloletej na styk s otcom (vrátane pokojného vysvetlenia situácie oboma rodičmi, prejavu radosti matkou z času, ktorý maloletá strávi s otcom a zážitkov s ním strávených, vyvarovania sa vzájomných invektív) by sa aj vzájomný vzťah rodičov maloletého dieťaťa mal vybudovať a upraviť do podoby, kedy by bol jednoznačne v záujme dieťaťa. Pre úplnosť odvolací súd poznamenáva, že aj v prípade ak je dieťa zverené do starostlivosti matky, otcovi jeho rodičovské práva (vrátane práva stýkať sa s dieťaťom) zostávajú zachované. Matka ako rodič, ktorému je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, je povinná vychovávať dieťa v úcte k otcovi, usmerňovať ho vo vzťahu k otcovi a v rámci prípravy styku vytvárať pre dieťa optimálne podmienky na jeho realizáciu.

Odvolaciemu súdu však nedá k prejednávaniu prípadu nepoznamenať, že maloletá dcéra potrebuje pre svoj vývin kooperatívny vzťah medzi svojimi rodičmi. Je na jej oboch rodičoch, aby pre ňu vytvorili prostredie, v ktorom sa cíti bezpečne a bez akýchkoľvek stresujúcich faktorov sa môže s istotou vyvíjať. Len rodičia sú zodpovední za to, aby následky ich vzájomných konfliktov neprenášali na dcéru a nepoužívali ju ako nástroj boja proti druhému partnerovi. Odvolací súd v tomto prípade apeluje na oboch rodičov, aby uprednostnili záujem maloletej dcéry nad svojimi záujmami a vzájomnou averziou a pokúsili sa v otázkach súvisiacich s jej výchovou dospieť (i s prípadnou možnosťou využitia odbornej pomoci) k modelu, ktorý uprednostní záujem dieťaťa, ale zároveň bude rešpektovať i práva oboch rodičov, ktorí sú si v rozsahu a výkone rodičovských práv rovnocenní. Obom rodičom musí byť absolútne zjavné a jasné, že pri vzájomnej nespolupráci, neschopnosti komunikovať, vzájomnej neúcte v miere, ktorá je až zarážajúca a až nepochopiteľnom vzájomnom správaní sa oboch rodičov (matkou tvrdené sústavné sledovanie otcom, neustále atakovanie telefonickými hovormi i počas nočných hodín, tvrdené psychické

a fyzické ataky zo strany otca, otcove tvrdenia o jeho fyzickom napadnutí zo strany matky a jej neochoty vzájomne komunikovať) idú v konečnom dôsledku len proti záujmu svojho maloletého dieťaťa (ku ktorému majú obaja rovnocenné rodičovské práva a povinnosti), ktorému tým odopierajú právo na pokojné , vzájomnými konfliktami rodičov nezaťažované detstvo. Je treba uviesť aj to, že osobnostná vyspelosť rodiča sa v istej miere prejavuje práve jeho chovaním v emočne vyhrotených situáciách, ktoré v tomto prípade zrejme v istej miere nezvládajú obaja rodičia. Z opisu situácií rodičmi (napr. spôsob komunikácie zo strany otca voči matke, spôsob domáhania sa styku otca s maloletou, otcom tvrdená nespolupráca matky a pod.) sa odvolaciemu súdu javí, že maloletá dcéra (aj keď nemôže za rozpad partnerského vzťahu rodičov) sa stáva nástrojom vzájomného boja bývalých partnerov. Konanie rodičov je o to zarážajúcejšie, že v prípade maloletej ide o dieťa v ešte útlom veku s vážnymi zdravotnými komplikáciami, ktoré potrebuje dvoch osobnostne vyspelých rodičov, schopných vzájomne komunikovať a dospieť k dohode o podstatných otázkach týkajúcich sa spoločného dieťaťa.

O trovách predbežného opatrenia rozhodne súd prvého stupňa v rozhodnutí o veci samej (§ 145 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.